

Xylocopa violacea in de tuin

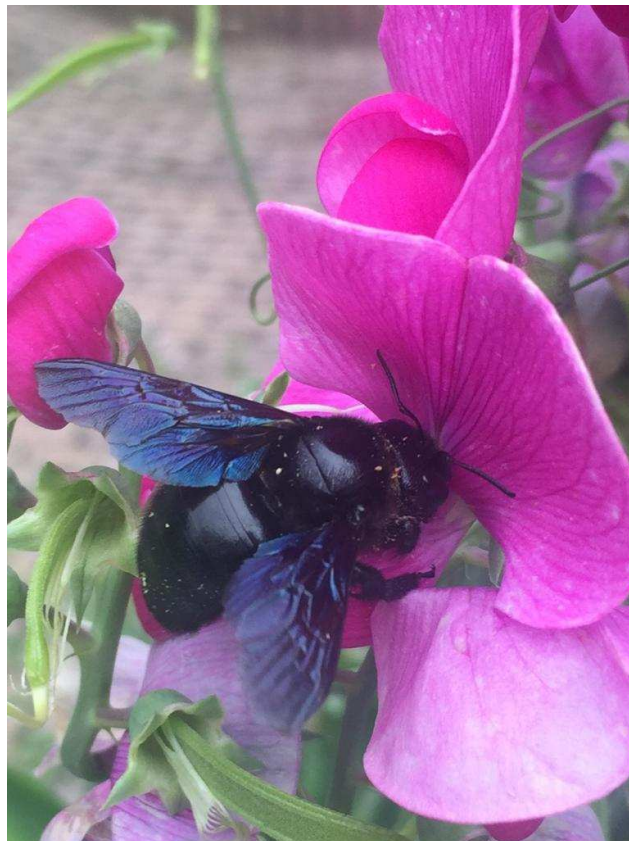
Jan Smit

Gedurende vele jaren hebben wij een flinke pol van de brede lathyrus (*Lathyrus latifolius*) in de tuin, die over een wal van gesnoeide takken groeit. De bloemen van deze plant worden veelvuldig bezocht door de lathyrusbij (*Chalicodoma ericetorum*). Verder komen er veel akkerhommels (*Bombus pascuorum*) op de bloemen af, ook aardhommels (*Bombus* sp.) bezoeken ze graag, maar breken in aan de achterkant. Wij knippen de uitgebloeide bloemen altijd uit de plant, zodat deze zo lang mogelijk nieuwe bloemen blijft produceren, ten behoeve van de bijen.

Op 18 juni van dit jaar zag ik ineens een grote zwarte bij op de lathyrus: een blauwzwarte houtbij (*Xylocopa violacea*) (fig. 1). Dit was mijn eerste waarneming in ons land van deze soort. Zo te zien was deze bij nectar aan het drinken, mogelijk dat ze tevens stuifmeel mee nam aan de poten. Dat was niet goed te zien.

In de eerste helft van de vorige eeuw was de houtbij een tamelijk veel voorkomende soort in het zuidoosten van ons land. Daarna was ze een tijdlang bijna niet aanwezig. Pas de laatste jaren worden ze weer meer gezien, wat tevens een waarnemerseffect is, door het gebruik van Waarneming.nl.

Ook de volgende dag (19-6) heb ik de houtbij weer waargenomen in de tuin, aan de achterpoten had ze een laag stuifmeel. Vanaf die tijd werd ze op veel dagen op de brede lathyrus gezien. Op diverse dagen twee keer of vaker. De laatste waarneming was op 22 september. Ik had de indruk dat het steeds hetzelfde exemplaar was.

Figuur 1. Vrouwtje van *Xylocopa violacea* op brede lathyrus. Foto Bianca Smit.

Jonge houtbijen komen in augustus uit de pop en overwinteren als volwassen bij, wat betekende dat deze bij minstens 13 maanden oud moest zijn. Het is bekend dat deze bijen lang leven, en dat ze hun nakomelingen nog zien.

In (zuid-) Europa komen vier soorten houtbijen voor en een ondersoort waarvan de status nog niet zeker is: *Xylocopa violacea* (Linnaeus, 1758), *Xylocopa valga* Gerstaecker, 1872, *Xylocopa cantabrita* Lepelletier, 1841 (bruinbehaard, zonder violette weerschijn op de vleugels; zuidwest Europa), *Xylocopa iris* (Christ, 1791) en *Xylocopa iris uclesiensis* Pérez, 1901 (bruine beharing, met nauwelijks violette weerschijn op de vleugels; Iberisch schiereiland).

Summary

From 18 June till 22 September a female *Xylocopa violacea* was observed several days in a garden in Duiven on *Lathyrus latifolius*. Two or three times at different days.